

Norra Rörums kyrka

Norra Rörum
Norra Rörums socken, Höörs kommun, Skåne län
Antikvarisk medverkan/2019-2020
Carita Melchert

Titel: Norra Rörums kyrka
Författare: Carita Melchert
Kulturmiljörapport: 2020:44
Omslagsbild: Norra Rörums kyrka
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY
Foto: Carita Melchert och Nils Stave

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Sammanfattning av utförda arbeten	3
Administrativa uppgifter	3
Genomförda arbeten	4
Material.....	4
Dokumentation under arbetets gång	5
Avvikelser från handlingar och tillhörande antikvariska ställningstaganden.....	5
Bilder	6

Figur 1. Karta över Skåne med Norra Rörum markerad.

Inledning

Vindskivorna samt avtäckningen på strävpelaren på Norra Rörums kyrka behövde åtgärdas. I syfte att underlätta underhåll önskade församlingen klä in vindskivorna med kopparplåt. Vindskivorna och solbrädorna har ett utsatt läge som kräver kontinuerligt underhåll och taket är svårtillgängligt då kyrkan står på en liten brant kulle. Åtgärden är att betrakta som temporär, när kyrkans tak nästa gång läggs om ska ett helhetsgrepp tas över taktäckning och utsprång.

Församlingen önskade byta material på täckningen av strävpelaren och ändra täckningens konstruktion. Den täckande betongplattan var sprucken och höll på att glida neråt. I strävpelarens övre del fanns ingjutna plattjärn som rostade, det fanns även putsnedfall och viss sprickbildning i strävpelaren.

Åtgärden innebär i huvudsak att avtäckningen på strävpelaren byts från en betongplatta till tegelpannor samt att kyrkans vita vindskivor i trä kläs in med kopparplåt.

Länsstyrelsen har beviljat tillstånd till ändring av strävpelare och vindskivor med villkor att arbetet utförs under medverkan av antikvarisk expertis.

Sammanfattning av utförda arbeten

- Byte av avtäckning från platsgjuten betong till taktegelpannor på strävpelaren med ny infästning.
- Putslagning och omkalkning av strävpelare.
- Vindskivor inklädnad med kopparplåt och borttagande av solbrädor.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsen dnr: 433-19963/20548-2019

Fastighet: Norra Rörums kyrka, Norra Rörums socken

Kommun: Höör

Handlingar: Antikvarisk konsekvensbeskrivning, Norra Rörums kyrka strävpelare och vindskivor, Höörs församling, Skåne. Carita Melchert, Kulturen 2019-05-21

Beställare: Svenska kyrkan, Höörs församling

Fastighetsägare: Höörs församling

Projektledare: Nils Stave

Entreprenör: Olofssons plåt i Höör

Underentreprenör: Puts och kalkmålningsarbeten: Skåneputs

Antikvarisk medverkan: Kulturen, Carita Melchert

Kulturen projektnummer: B_2019_0023

Startdatum: September 2019

Slutbesiktning: 2020-05-29

Genomförda arbeten

Strävpelare vid västra gavelfasaden

Betongavtäckningen lyftes ner och plattjärnen togs bort. Lösa stenar fixerades med betong. På stenarna lades ett rostfritt nät som armering och vertikala dubbar av rostfritt järn ner i stenkonstruktionen samt en tunn avjämning om cirka 50 mm med betong. Takpannorna har lagts i hydrauliskt bruk på avjämningen. Takpannorna skruvades även i underlaget. Inget organiskt material finns med i konstruktionen.

På sidorna av strävpelaren lagades sprickor med hydrauliskt kalkbruk. Bom och lös puts knackades ner i minsta möjliga mån och lagades i med hydrauliskt kalkbruk. Puts i lagningar är påslagen i 2-4 skikt och ytterst spritputs med ballast naturgrus om ca 4-5 mm, lika befintligt. Hela strävpelaren är struken fyra gånger med kalkfärg.

Sockeln knackades ren från löst sittande puts och ytorna rengjordes. Hela sockeln har putsats om med påslag i flera skikt och ytterst spritputs lika som strävpelaren i övrigt. Även hela sockeln har kalkstrukits fyra gånger.

Grundarbetet med strävpelaren utfördes hösten 2019 men valdes att slutföra arbetet våren 2020 för att säkerställa att puts och kalkfärg inte fryser.

Vindskivor

Solbrädorna har tagits bort. Vindskivorna av trä finns kvar och har täckts med ny kopparplåt. Kopparplåten har lagts i korta längder, skruvar som fäster plåten i vindskivan är dolda under överlappande plåtskarvar. Plåten har dragits in över halva den första takpannan och nedbockad i dennas rännal. I yttre nedre kanten har en droppnäsa bockats till för att optimera vattenavrinningen.

Material

Strävpelarens fasad: Finja hydrauliskt kalkbruk CS1.

På strävpelarens topp: Finja finbetong B30.

Takpannor lades i Finja Hydrauliskt kalkbruk Fin

Kalkfärg: Serpo 246 Kalkfärg våt i obruten kulör.

Kopparplåt: endast på vindskivorna

Typ av taktegelpanna, strävpelare: Tvåkupig Vittinge

Dokumentation under arbetets gång

När betongplattan tagits bort var det möjligt att se strävpelarens konstruktion på ovansidan, vilket beskrivs här. Strävpelaren är i huvudsak uppmurad av natursten i förhållandevis liten storlek. Vissa skikt verkar dock vara lagda av flatare sten som bindning. Enstaka större stenar finns inmurade. Inga bearbetade stenar kunde noteras. Vid viss sprickbildning som fanns mellansträvpelaren och kyrkans mur kunde konstateras att strävpelaren inte är murad i förband med kyrkans mur.

Avvikelser från handlingar och tillhörande antikvariska ställningstaganden

Sockeln hade delvis synlig natursten och var delvis putsad. På sockelns sidor fanns partiellt slätputs och partiellt var stenen synlig. På framsidan var sockeln spritputsad (ovanpå en slätare puts), mycket hade dock fallit bort. Sockeln verkar i något skede har varit ljusgrå, men skikten var mycket otydliga och även nedsmutsade. I samråd med Länsstyrelsen Skåne valdes att putsa om hela sockeln med spritputsyta och vitkalka. Det är samma utförande som gjordes vid senaste fasadunderhåll 2009. Även samma typ av bruk och kalkfärg har använts som 2009.

Takpannor till strävpelaren valdes i samråd med antikvarisk medverkande. Tvåkupiga valdes eftersom de bedömdes ge ett smäckrare intryck på den förhållandevis lilla ytan på strävpelaren. Den tvåkupiga finns även som dubbelvingad, vilket bedömdes som viktigt för att få väl anpassade avslut i båda ytterkanterna av takfallet.

Bilder

Före åtgärder. Kyrkan sedd från sydväst med strävpelare.

Före åtgärder. Strävpelarens norra sida.

Före åtgärder. Kyrkan sedd från söder.

Före åtgärder. Kyrkan sedd från sydost.

Före åtgärder.

Under arbete. Betongplattan har tagits bort och befintliga stenar säkras.

Rostfria stänger förs in som armering.

Nät, stänger och avjämning av ytan.

Takpannorna läggs. Dubbelvingade pannor ger likadant avslut på båda ytterkanterna (till höger och till vänster).

Efter åtgärder.

Efter åtgärder. Strävpelare och kopparklädda vindskivor.

Under arbete med montering av kopparplåt på vindskivorna.

Efter åtgärder. Kopparinklädda vindskivor på östra gaveln.

Efter åtgärder där kopparplåt är monterad på vindskivor, västra gaveln. Strävpelaren är under arbete.